

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum habuerit omnipotentiam respectu corpotaliu[m] creaturarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

his probatur: quia anima Christi est pars humane nature non diuine.

Aduerte hic, quod qualiter omnipotentia sequatur esse ipsum in se subsistens, ac per hoc illimitatum & infinitum superponimus ex doctrina primi libri notum. Illa autem propositio, Quolibet res habet potentiam actiuam respectu eorum, ad que se extendit sue nature perfectio, cum grano salis sumenda est, hoc est, ut intelligatur in genere rerum actiuarum.

Quod dico propter formas, que non sunt ex suo genere actiue, ut quantitas, & relatio.

In responsione ad tertium aduerte, quod Auctor hic corrigit loquendi modum de scientia anime Christi respectu omnium, que a Deo sunt. In tertio namque sententia, dicitur, articulo ad secundum, ut cauerat practicum scientiam, quam hic probat non esse practicum, quia non est factiua. Et tu doctrina hanc sequeris.

persona, quod tamen remansit distinctio naturarum, utraque scilicet natura retinente id, quod sibi est proprium. Potentia autem actiua cuiuslibet rei, sequitur formam ipsius, que est principium agendi. Forma autem uel est ipsa natura rei, sicut in simplicibus, uel est constituens ipsam rei naturam, in his scilicet, que sunt composita ex materia & forma. Unde manifestum est, quod potentia actiua cuiuslibet rei, consequitur naturam ipsius. Et per hunc modum, omnipotentia consequenter se habet ad diuinam naturam: quia enim natura diuina est ipsum esse Dei incircumscriptionem (ut patet per Dion. 8. c. de diu. no.) inde est, quod habet potentiam actiuam respectu omnium, que possunt habere rationem entis, quod est habere omnipotentiam: sicut & qualibet alia res habet potentiam actiuam respectu eorum, ad que se extendit perfectio sue nature, sicut calidum ad calefaciendum.

Cum igitur anima Christi sit pars humane nature, impossibile est, quod omnipotentiam habeat. Ad primum ergo dicendum, quod homo accepit ex tempore omnipotentiam, quam filius Dei habuit ab eterno, per ipsam uero nem personam, ex qua factum est, ut sicut homo dicitur Deus, ita dicatur omnipotens, non quasi sit alia omnipotentia hominis, quam filii Dei, sicut nec alia deitas: sed eo quod est una persona Dei, & hominis.

Ad secundum dicendum, quod alia ratio est de scientia & de potentia actiua, sicut quidam dicunt. Nam potentia actiua consequitur ipsam naturam rei, eo quod actio consideratur ut egrediens ab agente. Scientia autem non semper habetur per ipsam essentiam scientis, sed potest haberi per assimilationem scientis ad res scitas, secundum similitudines susceptas: sed hæc ratio non uidetur sufficere: quia sicut aliquis potest cognoscere per similitudinem susceptam ab alio, ita etiam potest agere per formam ab alio susceptam: sicut aqua uel ferrum calefacit per calorem susceptum ab igne. Non ergo per hoc prohibetur, quin sicut anima Christi per similitudines omnium rerum sibi a Deo inditas, potest omnia cognoscere, ita per eandem similitudines possit ea facere.

Est igitur ulterius considerandum, quod id quod a superiori natura in inferiori recipitur, habetur per inferiorem modum: non enim calor in eadem perfectione & uirtute recipitur ab aqua, qua est in igne, quia igitur anima Christi inferioris nature est, quam natura diuina, similitudines rerum non recipiuntur in ipsa anima Christi secundum eandem perfectionem & uirtutem, secundum quam sunt in natura diuina. Et inde est, quod scientia anime Christi est inferior scientia diuina, quantum ad modum cognoscendi, quia Deus perfectius cognoscit res, quam anima Christi, & quantum etiam ad numerum scitorum: quia anima Christi non cognoscit omnia, que

Deus potest facere, que tamen Deus cognoscit scientia simplicis intelligentie, licet cognoscat omnia presentia, preterita & futura, que Deus cognoscit scientia uisionis. Et similiter similitudines rerum anime Christi indite, non adæquant uirtutem diuinam in agendo, ut lipossint omnia agere, que Deus potest, uel etiam eo modo agere, sicut Deus agit, qui agit in finita uirtute, cuius creatura non est capax. Nulla autem res est, ad cuius cognitionem aliquam habendam requiratur uirtus infinita, licet aliquis modus cognoscendi sit uirtutis infinite, que tamē sunt que non possunt fieri, nisi a uirtute infinita, sicut creatio, & alia huiusmodi, ut patet ex his, que in prima parte dicta sunt. & ideo anima Christi, que cum sit creatura, est uirtutis finite, potest quidem omnia cognoscere, sed non per omnem modum, non autem potest omnia facere, quod pertinet ad rationem omnipotentie. Et inter cetera manifestum est, quod non potest creare seipsam.

Ad tertium dicendum, quod anima Christi habuit & scientiam practicam & speculatiuam, non tamē oportet, quod omnium illorum habeat scientiam practicam, quorum habuit scientiam speculatiuam. Ad scientiam enim speculatiuam habendam, sufficit sola conformitas uel assimilatio scientis ad rem scitam: ad scientiam autem practicam requiritur, quod forma rerum, que sunt in intellectu, sint factiua. Plus autem est habere formam, & imprimere formam habitam in alterum, quam solum habere formam, sicut plus est lucere & illuminare, quam solum lucere. Et inde est, quod anima Christi habet quidem speculatiuam scientiam creandi (sicut enim qualiter Deus creat) sed non habet huius rei scientiam practicam, quia non habet scientiam creationis factiuam.

ARTICVLVS II.

Utrum anima Christi habuerit omnipotentiam respectu immutationis creaturarum.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi habeat omnipotentiam respectu immutationis creaturarum. Dicit enim ipse Matth. ultim. Da tunc est mihi omnis potestas in celo & in terra: sed nomine Celi & terre intelligitur omnis creatura, ut patet cum dicitur Gene. 1. In principio creauit Deus celum, & terram. ergo uidetur quod anima Christi habeat omnipotentiam respectu immutationis creaturarum.

2. Præterea. Anima Christi est perfectior qualibet creatura: sed qualibet creatura potest moueri ab alia qua creatura: dicit enim Aug. in 3. de Tri. quod sicut corpora crassa & inferiora, per subtiliora & potentiora quodam ordine reguntur, ita omnia corpora per spiritum uitæ rationalem, & spiritus uitæ rationalis desertor, atque peccator, per spiritum uitæ rationalem & iustum. Anima autem Christi etiā ipsos supremos spi-

Super questionis septimæ articulum secundum.

Itulus, ut sonat intelligendus est.

In corpore tria sunt. Primo ponuntur due distinctiones: secundo ponuntur tres conclusiones; tertio ex dictis conclusionibus respondetur quæsitio negatiue. Quod ad primum, ponitur distinctio in membris. Transmutationes sunt triplices, que dam naturales, que dam miraculose, que dam secundum uertibilitatem in nihil. Altera distinctio est in membris. Anima Christi sumitur dupliciter: uel secundum propriam uirtutem siue naturalem, siue gratuitam: uel secundum quod est instrumentum uerbi Dei.

Quo ad secundam prima conclusio est: Anima Christi secundum propriam uirtutem habuit potentiam ad illos effectus.

P. P. q. 45.

li. 3. c. 4. non pcul a pri. com. 3.

cap. 5. artic. 1. mod.

D. 94.

q. 102.

q. 102.

Actus faciendum, qui sunt in anima convenientes. Hæc conclusio non probatur, sed manifestatur quo ad effectus tres, hoc est gubernationem corporis, dispositionem humanorum actuum, & illuminationem omnium per gratiam & scientiam. Secunda conclusio est: Anima Christi, ut est instrumentum uerbi sibi personæ alteri

e. 7. p. 1. m. t.

uniti, habuit instrumentalem uirtutem ad omnes immutationes, miraculosas ordinabiles ad incarnationis finem. Et hæc quoque conclusio non aliter probatur, sed manifestatur declarando incarnationis finem esse instaurare omnia, siue quæ in coelis, siue quæ in terris sunt, quod consumabitur, cum noua fient omnia, & Deus erit omnia in omnibus. Tertia conclusio est, solus Deus potest creaturas in nihilum redigere. Probatur: quia solus potest creare & conseruare: immutatio autem in nihil respondet creationi ex nihilo. Principalis conclusio est: Anima Christi non habet omnipotentiam respectu immutationis creaturarum. Et relinquatur clara, tanquam consequens ex antecedentibus conclusionibus.

per totam epist.

¶ 3. Præterea. Anima Christi habuit plenissime gratiam miraculorum seu uirtutum, sicut & ceteras gratias: sed omnis immutatio creaturæ potest ad gratiam miraculorum pertinere, cum etiam miracula celestia corpora a suo ordine immutata fuerint, sicut Dionysii. probat in Epistola. * ad Polycarpum. ergo anima Christi habuit omnipotentiam respectu immutationis creaturarum.

D. 219.

SED CONTRA est, quod eiusdem est transmutare creaturas, cuius est eas conseruare, sed hoc est solius Dei, secundum illud Heb. i. Portans omnia uerbo uirtutis suæ. ergo solius Dei est habere omnipotentiam respectu immutationis creaturarum. Non ergo hoc conuenit animæ Christi.

RESPON. Dicendum, quod hic duplici distinctione est opus, quarum prima est ex parte transmutationis creaturarum, quæ duplex est. Vna quidem est naturalis, quæ scilicet fit a proprio agente

transubstantiationem panis in corpus Christi, quoniam hoc quodque sub genere eodem continetur, scilicet immutationem miraculosarum, & non sub mutatione creationis. Quod ex eo patet, quod creatio est ex nihilo, transubstantiatio autem est ex pane, creatio facit totum nouum, transubstantiatio transfert quod erat in aliud præexistens. Vnde & sancti Patres, & specialiter Ambrosius arguit transubstantiationem possibilem ex creatione, tanquam magis difficile, dicens, Sermo Christi, qui potuit ex nihilo facere quod non erat, multo magis facere potest ut sit, quod erat, in aliud transmutatum, ut patet de confectio. distinctio. 2. cap. panis, & cap. reuera. Et hæc nota sunt, ut auctor lector hæc posse fieri a Deo mediatis instrumentis, & non solum immediate: sicut etiam fieri potest resurrectio mortuorum, & ponit duo corpora in eodem loco, & quicquid eiusmodi est: quamuis requiratur infinita uirtutem in agente principali.

¶ Nota diligentissime, ut ex doctrina presentis articuli discernas in speciali, quid sub quoque membro contineatur, ut inde scias quid cadit sub instrumentali Christi potentia. Dico autem hoc specialiter, primo propter infusionem gratiæ gratum facientis, quam membra Ecclesiæ habere a Christo capite effectiue instrumentaliter Auctor superius dixit. Et hinc apparet non comprehendendi sub mutationibus, quæ conueniunt creaturæ, secundum ueritatem in nihil, quoniam cum peccator perdit gratiam, constat gratiam non annihilari, cum Deus nunquam aliquid annihilat. Et consequenter patet, quod gratiam penitenti concedere, non est creare, proprie loquendo. Et similiter Deum conseruare gratiam in anima, non est conseruare continuans creationem, de quo dicitur, quod omnia in nihilum redigerentur, nisi ea manus omnipotentis conseruaret. Hæc enim tria, scilicet creatio, conseruatio, & annihilatio sibi inuicem ita respondent, ut creationi ac conseruationi non opponatur nisi annihilatio, & econtra. Clauditur ergo infusio gratiæ sub genere miraculosarum mutationum, quamuis non sit proprie miraculosa: quia est secundum ordinariam cursum ordinis supernaturalis ad patriam celestem. Secundo dico hoc propter

secundum ordinem naturæ.

Alia uero est miraculosa, quæ fit ab agente supernaturali, supra conseruatum ordinem & cursum naturæ: sicut resuscitatio mortuorum. Tertia autem est, secundum quod omnis creatura ueribilis est in nihil. Secunda autem distinctio est accipienda ex parte animæ Christi, quæ dupliciter considerari potest. Vno modo secundum propriam naturam & uirtutem, alio modo prout est instrumentum uerbi Dei, sibi personaliter uniti. si ergo loquamur de anima Christi, secundum propriam naturam & uirtutem, siue naturalem, siue gratuitam, potentiam habuit ad illos effectus faciendos, qui sunt animæ convenientes: puta ad gubernandum corpus, & ad disponendos humanos actus, & etiam ad illuminandum per gratiæ, & scientiæ plenitudinem, omnes creaturas rationales ab eius perfectione deficientes, per modum, quo hoc est conueniens creaturæ rationali: si autem loquamur de anima Christi secundum quod est instrumentum uerbi sibi uniti, sic habuit instrumentalem uirtutem ad omnes immutationes miraculosas faciendas, or

sine qua non. Si proprie, obstat tunc doctrina Auctoris, & Durandi. Nam Auctor superius in prima parte, quæstio. 45. articulo. 5. docet instrumentum oportere, secundum id, quod est sibi proprium, aliquid operari dispositiue ad effectum principalis agentis, constat autem quod anima Christi nihil operatur faciens ad effectum miraculi: puta cum dixit, Lazare ueni foras, intellectio uoluntatis, imaginatio, uox cum clamore nullum effectum ex proprijs habuerunt circa cadaver, aut animam Lazari: sed deitatis uirtute anima reunita est corpori concurrentibus illis actibus humanis Christi ut medio, seu causa sine qua non, & sic de alijs. Et confirmatur: quia in 3. sententia. distinctio. 16. quæstio. 1. articulo. 3. Auctor dicit, quod nec Angelo, nec animæ Christi impressa est aliqua uirtus spiritalis ad faciendam miracula, nisi per modum orationis aut intercessionis. Durandus quoque in 3. sententia. distinctio. 14. quæstio. ulti. probare nititur, quod humanitas Christi faciebat miracula, nulla uirtute supernaturali inherente animæ aut corpori Christi, sed sola diuina uirtute assistente sibi: quia miracula faciebat Christus ad testificandam deitatem, sicut defectus subicit ad testificandam suam humanitatem, & propterea sicut defectus omnes sunt humanitatis, ita miracula omnia sunt diuinitatis. Si uero large sumitur instrumentum, tunc obuiat litera præfens, attribuendo animæ Christi ut instrumento uerbi, operationem omnium mutationum tam naturalium quam miraculosarum, & referendo solum Deo mutationes annihilationis & creationis. Nam large de instrumento loquendo, potest oratione aut intercessione simili modo concurrere anima Christi ad creationem aut annihilationem, sicut concurrat ad miracula. Obuiat quoque doctrina Auctoris in quæstio. de Pot. quæstio. 6. articulo. 4. dicens, Angeli & homines non solum oratione, sed ex potestate, quandoque miracula facere, iuxta doctrinam Gregorij. Et declarat potestatem illam esse per modum intentionis, seu motus in ipsis angelis seu hominibus sanctis.

¶ Ad euidenciam horum, sciendum est secundum Auctoris doctrinam indubitatum esse, quod anima Christi instrumentaliter

D. 89.

* sup. Ind. M. data e. hi om. estis.

D. 219.

taliter non abusus, sed proprie loquendo de instrumento, con-
 currit ad miracula faciendum. Hoc autem quid sit, & qualiter fiat,
 accipi potest ex ipsa ratione agendi instrumenti. Instrumentum
 siquidem habet duplicem actionem, s. propriam & instrumenta-
 lem, ut scindere est propria operatio ferris; facere uero sedem se-
 cando, est ipsius ope-
 ratio instrumentalis,
 & calcare est pro-
 pria operatio calori-
 nis: augere uero ani-
 mal est instrumenta-
 lis illius operatio. Et
 sicut instrumenti est
 operatio duplex, ita
 etiam est duplex
 quo operatur. Alter-
 rum sibi proprium,
 ut dentatura ferrea,
 & acuta ferra, qua
 scindit, & ipsa natura
 caloris, qua calidum
 calefacit. Alterum a
 principali agente par-
 ticipatum, quo ex-
 tenditur, & facere di-
 citur principalem ef-
 fectum. Et hoc est
 motus ipse, quo in-
 strumentum mouetur
 a principali agente
 te, ut testatur auctor
 inferius quaest. 62.
 artic. r. dicens, Causa
 instrumentalis non
 agit per uirtutem sue
 formae: sed soli per
 modum, quo mouetur
 a principali agen-
 te. Qui quidem mo-
 tus uocatur uirtus instrumentalis quandoque, & quandoque uir-
 tus intentionalis: & uirtus spiritalis quandoque, eo quod est
 motus rei, quae assumitur in instrumentum: & ideo motus & co-
 stituit ipsum in esse factiuo, & ideo uis seu uirtus. Unde etiam
 cum lapidem baculo moueo, baculus ex hoc ipso quod uitor eo,
 fit & est motor effectiue lapidis. Et quia diminuta quaedam me-
 diatio est inter principale agens & effectum, deferens principa-
 le agens ad effectum, ideo intentionalis: & quia insensibilis
 est, & ad spirituales quandoque effectum, ideo spiritalis.
 Et est sermo de illo instrumenti motu, quo mouetur ab agen-
 te principali ut sic: quod ut clarius intelligas, considera in in-
 strumentis artium duplicem potentiam, alteram ad motum loca-
 lelem, alteram ad cooperandum arti, exequendo operatio-
 nem ipsius artis. Verbi gratia, instrumenta artis musicae sunt
 in potentia, ut moueantur contactu digitorum, & sunt in po-
 tentia ut musicam sonent. Et constat quod de prima poten-
 tia reduci possunt ad actum a quocumque sine arte potente
 illa commouere: sed de secunda potentia, non nisi ab arte
 reduci possunt ad actum. Cum autem moueri nihil aliud sit,
 quam educere de potentia ad actum, & moueri sit educi de
 potentia ad actum, clare constat quod instrumentum tunc mo-
 uetur a principali agente, cum educitur de secunda potentia
 ad actum, cum sit cooperans ipsi principali agenti, cum sit
 exequens operationem principalis agentis: quod fit per hoc,
 quod principale agens ut sic, utitur illo ad opus ipsius prin-
 cipalis agentis: puta cum ars musica utitur instrumento mu-
 sico ad sonum musicum. Ipse enim usus est quidam ingres-
 sus artis in instrumenta, est quaedam actuatio instrumento-
 rum. Et propterea oportet certae artis certa esse instru-
 menta: nunquam enim musica ingredietur instrumenta ar-
 tis futuris, aut econuerso. Et propterea habet rationem uis
 & uirtutis & intentionis artis, & ad genus eius reducitur.
 Ex quibus ad propositum ascendendo dicimus, quod Deus om-
 nipotens, qui potest sine causis secundis cooperantibus effe-
 ctive miracula facere, dignatur quandoque illa efficere per
 causas secundas non dando illis uirtutes aliquas naturales,
 aut grauitas permanentes: sed utendo illis instrumentaliter
 ad opera miraculosa, ita quod ex hoc ipso, quod Deus utitur
 aliqua re, ut instrumento ad opus miraculosum, eleuatur res
 illa in ordinem causae instrumentalis, & ipse passiuus usus, quo
 Deus illa utitur ad hoc opus, est motus quo a principali agen-
 te instrumentum mouetur. Et ex hoc ipso est uis actuata at-
 que constituta ipsius in esse instrumenti, ac per hoc in esse cau-
 sae effectiue instrumentaliter operis miraculosi: reducitur ex-
 nim res illa de potentia obedienciali ad actum, cum de non

A instrumento fit instrumentum, quod fieri constat ex hoc solo,
 quod Deus utitur illa instrumentaliter ad opus miraculosum.
 Quod non esse impossibile constat, cum nulla sit ratio impossi-
 bilis, & quandoque de facto sic fuisse Gregorij auctoritate pa-
 tet in 2. Dialog. ponentis, Sanctos ex potestate quandoque mira-
 cula facere. Et uere
 decet diuinam libe-
 ralitate eleuare e-
 tiam in hoc quosdam
 amicos suos, ut etiam
 coeffectores mira-
 culorum efficiat, & non
 solum benemeritos
 aut intercessores. Et
 quia omnipotentia
 non est alligata cer-
 tis instrumentis, lo-
 cis, aut propinquitatibus,
 ideo non re-
 fert, quauis re utatur
 Deus instrumentaliter
 ad quodcumque
 miraculum: nam sicut
 potest sine instru-
 mento opus illud
 perficere, ita potest
 non solum efficere
 per instrumentum,
 sed per quodcum-
 que, & ubicumque
 existat, & quantum
 cumque distet. Ne-
 que enim minuitur
 aut arctatur omni-
 potentia diuina ad limi-
 tes instrumenti, quod
 assumit sed instrumē-
 tum eleuatur ad om-
 nipotentiae exequu-
 tionem in tali miraculo, ad quod efficiendum ordinatur ab ipsa.
 Et propterea Auctor in Secunda Secundae, quaestio centesima
 septuagesima octauae articulo primo ad primum de his loquens,
 dicit, quod Deus utitur instrumentaliter interiori actu hominis,
 uel eius loquutione, uel actu exteriori, uel contactu alicuius cor-
 poris etiam mortui. Quamuis ergo tunc minus perspicaciter tex-
 tum illum exposuerim, non enim illuxerat mihi quod modo tra-
 do. Et quoniam homo Christus Iesus plenitudinem omnium gra-
 tiarum habuit, consequens est ut anima sua quatenus diuini uer-
 bi instrumentum, non quaecumque sed coniunctum, omnia pos-
 sit miraculosa opera efficere. Nec opus est querere alium modum,
 aut quid, & qualiter, nisi quod uerbum utitur instrumentaliter
 anima seu humanitate coniuncta sibi ad opera miraculosa.
 Applicando enim dicta ad uerbum, & humanitatem Christi,
 perspicies quae dicimus, quae in hac litera ab Auctore tra-
 duntur.

B AD SECUNDUM dicendum, quod licet omnis creatura sit mutabilis
 ab alia creatura praeter supremum
 Angelum, qui dicitur tamen potest il-
 luminari ab anima Christi, non
 tamen immutatio omnis, quae
 potest fieri circa creaturam, potest
 fieri a creatura, sed quaedam im-
 mutationes possunt fieri a solo
 Deo. Quaecumque tamen immu-
 tationes possunt fieri per creatu-
 ras, possunt etiam fieri per animam
 Christi, secundum quod est in-
 strumentum uerbi, non autem
 secundum propriam naturam &
 uirtutem, quia quaedam hu-

manitatem in tali miraculo, ad quod efficiendum ordinatur ab ipsa.
 Et propterea Auctor in Secunda Secundae, quaestio centesima
 septuagesima octauae articulo primo ad primum de his loquens,
 dicit, quod Deus utitur instrumentaliter interiori actu hominis,
 uel eius loquutione, uel actu exteriori, uel contactu alicuius cor-
 poris etiam mortui. Quamuis ergo tunc minus perspicaciter tex-
 tum illum exposuerim, non enim illuxerat mihi quod modo tra-
 do. Et quoniam homo Christus Iesus plenitudinem omnium gra-
 tiarum habuit, consequens est ut anima sua quatenus diuini uer-
 bi instrumentum, non quaecumque sed coniunctum, omnia pos-
 sit miraculosa opera efficere. Nec opus est querere alium modum,
 aut quid, & qualiter, nisi quod uerbum utitur instrumentaliter
 anima seu humanitate coniuncta sibi ad opera miraculosa.
 Applicando enim dicta ad uerbum, & humanitatem Christi,
 perspicies quae dicimus, quae in hac litera ab Auctore tra-
 duntur.

D Dicendum est ergo ad questionem, quod de instrumento pro-
 prie loquitur Auctor & hic & in Secunda Secundae, loco allega-
 to, & in Prima parte. Et ad obiectionem ex doctrina Primae par-
 tis responderetur, quod ad instrumentum exigitur, quod habeat
 propriam operationem ultra illam, quam participat a principali
 agente, & quod operatio propria sit praesupposita operationi par-
 ticipatae, ita quod prius intelligatur propria operatio terminari
 ad illud, in quod tenditur quam operatio participata sicut praesup-
 positum prius intelligitur, quam iunctum illi. Et huiusmodi pra-
 uiam operationem appellauit Auctor operari dispositiue, non
 quod oporteat illam operationem proprie disponere. Nec hanc
 ego fingo glossam, sed ex ipso Auctore inferius in quaestio. 62.
 accipi, ubi baptismum instrumentalem causam ponens, expresse
 docet sufficere, ut aqua secundum propriam operationem cor-
 pus tangat, diluendo ad hoc, ut participata operatione animam
 abluat. Et hoc sufficit proposito & intento in prima parte, quia
 per hoc concluditur efficaciter, quod nulla creatura potest instru-
 mentaliter creare: quia nulla potest propriam operationem pra-
 uiam creationi circa creandum, ponere, cum nihil sit, ut ibi dicitur.
 In proposito autem cum Deus utitur creatura aliqua instru-
 mentaliter ad opus miraculosum, opus proprium illius creaturae
 se habet ut praesuppositum operi miraculoso: quia se habet, ut praesen-
 tans seu deferens diuinum imperium ad creaturam, in qua fit opus
 miraculosum, ut Auctor docuit in loco allegato in quaestio.
 de Potentia.

Et hoc esse uerum, ex eo conicere potes, quia hinc utriusque
 difficultatis solutio habetur, hoc est, quare operari miracula per
 modum meriti seu intercessionis, & ex potestate seu instrumenta-
 liter distinguuntur, etiam si solus actus interior instrumenti po-
 natur.

D. 896.

* super it.
Iud. Mat. 23.
data est uis
hi omni po-
testas. 10. 7

Ar. 8c. ad i.

D. 152.

D. 164.
63c.

natur, & quare opus creationis inter miraculosa non computatur. Prima siquidem questio soluitur ex hoc, quod tam inritum quam oratio, ut sic, procedit actionem diuinam ad miraculum, actus uero quicumque etiam interior, etiam ipsa oratio, non ut oratio, sed ut instrumentum Dei, sequitur diuinam actionem,

ut illius executio, ita quod ex hoc ipso quod Deus eleuat illum in suum instrumentum ad opus miraculosum, sit exequutorius diuini imperij, tamquam deiciens (ut dictum est) illud creaturam, in qua miraculum fit.

¶ Quando igitur sanctorum actus aut opera solum merito, aut intercessorie se habent ad miracula, tunc dicuntur facere miracula impertrando quae Deus per seipsum facit. Quando uero actus aliquis se habet ut exequens diuinum imperium (cui omnia obediunt) tunc dicuntur operari miracula ex potestate, instrumentali tamen, ut Auctor declarauit.

¶ Secunda autem quaestio soluitur ex hoc habetur: quia delatio imperij non potest fieri ad nihil, oportet enim ens esse ad quod exequatur delatio imperij fin ad nihil namque nihil potest deportari.

¶ Ad id uero quod ex 3. sententia asseritur, dici potest, uel quod Auctor doctior seipso correxit illud: uel quod sub modo intercessio nis uel orationis comprehendit etiam modum instrumentalem: quia conueniunt in hoc generali modo, quod non sunt de genere permanentium, sed consentientium in motu. Et per haec patet intellectus inferiorum dictorum de instrumentali efficacia attributa humanitati Christi uel passioni, uel sacramentis ecclesiae, & aliis huiusmodi.

¶ In responsione ad secundum eiusdem articuli 13. quaestio. aduertit quod hic Auctor asserit uel dicit, animam Christi ut instrumentum uerbi, posse in omnes mutationes, quas quaecumque creaturae possunt facere, quod in 3. sententia

iusmodi immutationum non pertinent ad animam, neque quantum ad ordinem naturae, neque quantum ad ordinem gratiae.

AD TERTIUM dicendum, quod (sicut dictum est * in Secunda parte) gratia uirtutum seu miraculorum datur anime alicuius sancti, non ut propria uirtute ei conueniat miracula facere, sed ut per uirtutem diuinam huiusmodi miracula fiant. Et haec quidem gratia excellentissime data est anime Christi, ut scilicet non solum ipse miracula faceret, sed etiam ut hanc gratiam in alios transfunderet. Unde dicitur Matth. 10. quod, Conuocatis duodecim discipulis, dedit eis potestatem spirituum immundorum, ut eicerent eos, & curarent omnem languorem & omnem infirmitatem.

ARTICVLVS III.

Utrum anima Christi habuerit omnipotentiam respectu proprii corporis.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod anima Christi habuerit omnipotentiam respectu proprii corporis. Dicit enim Damasc. * in 3. lib. quod omnia naturalia fuerunt Christo uoluntaria: uolens enim esuriuit, uolens sitiuit, uolens timuit, uolens mortuus est, &c. sed ex hoc Deus dicitur omnipotens, quia omnia quaecumque uoluit, fecit. ergo uidetur quod anima Christi habuerit omnipotentiam respectu naturalium operationum proprii corporis.

¶ 2. Preter. In Christo fuit perfectius humana natura quam in Adam, in quo secundum originalem iustitiam, quam habuit in innocentiae statu, corpus habebat omnino subiectum anime, ut nihil in corpore posset accidere contra anime uoluntatem. ergo multo magis anima Christi habuit omnipotentiam respectu sui corporis.

¶ 3. Preter. Ad imaginationem anime, naturaliter corpus immutatur, & tanto magis, quanto magis anima fuerit fortis imaginationis, ut in Prima parte habitum est: sed anima Christi habuit uirtutem perfectissimam, & quantum ad imaginationem, & quantum ad alias uires. ergo anima Christi fuit omnipotens in respectu ad corpus proprium.

ten. non nisi credendo dixit.

In responsione ad tertium memento, gratiam Christi esse non solum singularem, sed capitalem, ita quod homini illi ut uniuersali capiti conuenit. Ac per hoc gratia miraculorum, ut uniuersali instrumento confertur duplici uniuersalitate, hoc est uniuersalitate miraculorum, quia poterat omnia miracula instrumentaliter efficere, & uniuersalitate generationis sibi similibus, particeps tamen: quia poterat instrumentaliter efficere alios homines cooperatores miraculorum ex potestate instrumentali quoque participata, ut euangelico testimonio in littera allato probatur. Nam sicut uerbum potest uti humanitate sibi iuncta, ad faciendum miracula, ita & eadem ratione potest illa uti ad communicandum alijs potestatem faciendi miracula. Est siquidem huiusmodi communicatio miraculum quoddam, comprehensum sub uniuersalitate miraculorum.

SED CONTRA est, quod dicitur Hebr. 2. quod, Debuit per omnia fratribus assimilari, & participare in his, quae pertinent ad conditionem naturae humanae: sed ad conditionem humanae naturae pertinet, quod ualendo corporis, & eius nutritio & augmentum, imperio rationis seu uoluntatis non subdantur: quia naturalia soli Deo qui est actor naturae, subduntur. ergo nec in Christo subdebantur. Non igitur anima Christi fuit omnipotens respectu proprii corporis.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, * anima Christi potest dupliciter considerari. Vno modo, secundum propriam naturam & uirtutem. Et hoc modo sicut non poterat immutare exteriora corpora a cursu & ordine naturae, ita etiam non poterat immutare proprium corpus a naturali dispositione: quia anima secundum propriam naturam, habet determinatam proportionem ad suum corpus. Alio modo potest considerari anima Christi, secundum quod est instrumentum unitum uerbo Dei in persona. Et sic subdebatur eius potestati totaliter omnis dispositio proprii corporis: quia tamen uirtus actionis non proprie attribuitur instrumento, sed principali agenti, talis omnipotentia magis attribuitur ipsi uerbo Dei, quam anime Christi.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod uerbum Damasc. * est intelligendum quantum ad uoluntatem Christi diuinam: quia sicut ipse in praecedenti ca. 1. dicit, beneplacito diuinae uoluntatis permittebatur carni pati, & operari quae propria.

AD SECUNDVM dicendum, quod non pertinebat hoc ad originale iustitiam, quam Adā habuit in statu innocentiae, quia anima hominis haberet uirtutem transmutandi proprium corpus in quamcumque formam: sed quod posset ipsum conservare abique omni nocimento. Et haec etiam uirtutem Christus assumere potuisset, si uoluisset: sed cum sint tres status hominum, scilicet innocentiae, culpae & gloriae, sicut de statu gloriae assumpsit comprehensionem, & de statu innocentiae immunitatem a peccato, ita & de statu culpae assumpsit necessitatem sub-

uniuersalitate miraculorum, quia poterat omnia miracula instrumentaliter efficere, & uniuersalitate generationis sibi similibus, particeps tamen: quia poterat instrumentaliter efficere alios homines cooperatores miraculorum ex potestate instrumentali quoque participata, ut euangelico testimonio in littera allato probatur. Nam sicut uerbum potest uti humanitate sibi iuncta, ad faciendum miracula, ita & eadem ratione potest illa uti ad communicandum alijs potestatem faciendi miracula. Est siquidem huiusmodi communicatio miraculum quoddam, comprehensum sub uniuersalitate miraculorum.

¶ Super quaestione 13. articulum primum.

Titulus clarus est.

In corpore unica distinctio bimembris reperitur: & duabus conclusionibus iuxta duo distinctionis membra respondetur.

Distinctio est de anima Christi secundum propriam uirtutem, uel secundum quod est instrumentum uerbi: Prima conclusio est, Anima Christi secundum propriam uirtutem non habuit omnipotentiam respectu proprii corporis. Probat ex similitudine proportionali: quia sicut non poterat exteriora corpora immutare propria uirtute, ita nec proprium. Et probatur ratione: quia anima Christi habebat determinatam proportionem ad suum corpus, ac per hoc non omnia, sed aliquid determinatum poterat respectu sui corporis.

¶ Secunda conclusio est, Anima Christi, ut instrumentum uerbi habuit omnipotentiam

P. 2. q. 11. ar. 1.

Lib. 3. orth. ad c. 39. & 2. 3.

q. 14. ar. 1.

li. 3. de rex. 48. quent.

citatum 2. p. 7. q. 1. a. 1. med. 1. cap. 14.